

POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Prokuratury Regionalnej w [...].

przy uczestnictwie A. H.

o wpis hipoteki do księgi wieczystej [...],

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 stycznia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 12 marca 2020 r., sygn. akt VII Ca [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

2) zasądza od uczestnika A. H. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 240 (dwieście czterdzieści) zł.

UZASADNIENIE

W dniu 21 sierpnia 2019 r. referendarz w Sądzie Rejonowym w K. wpisał w dziale IV księgi wieczystej [...] hipotekę przymusową na sumę 150 000 zł. obciążającą udział wynoszący 1/2 część we współwłasności nieruchomości należącej do uczestnika A. H. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratury Regionalnej w [...] na podstawie postanowienia Prokuratora Prokuratury Regionalnej w [...] z dnia 11 maja 2019 r. o zabezpieczeniu majątkowym. Po rozpoznaniu skargi uczestnika na orzeczenie referendarza, Sąd Rejonowy w K. postanowieniem

z dnia 15 października 2019 r. utrzymał w mocy zaskarżony wpis. Apelacja uczestnika została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 12 marca 2020 r. Uczestnik wniósł skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący wskazał, że w sprawie występuje, jego zdaniem, istotne zagadnienie prawne na tle art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 1916, dalej: „u.k.w.h”) dotyczące kwestii, czy dla skutecznego ustanowienia hipoteki, oświadczenie (orzeczenie) o jej ustanowieniu winno wskazywać konkretnie określoną sumę pieniężną (wierzytelność hipoteczną), tzn. „ustanawiać hipotekę na kwotę x”, czy też dla ustanowienia hipoteki wystarczy złożenie oświadczenia odnośnie niesprecyzowanej konkretnie wierzytelności, ale określonej do oznaczonej kwoty.

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy.

Skarżący nie uczynił zadość tym wymaganiom. W samej treści przedstawionego zagadnienia skarżący odnosi się do wymogu oznaczenia wierzytelności hipotecznej w dokumencie stanowiącym podstawę wpisu hipoteki. Z argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu wniosku wynika natomiast, że skarżący - odwołując się do przepisu art. 68 ust. 2 u.k.w.h., zgodnie z którym hipoteka zabezpiecza wierzytelność do oznaczonej sumy pieniężnej - domaga się rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, czy wystarczające dla uznania, że w dokumencie stanowiącym podstawę wpisu (postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym - art. 110 pkt 2 u.k.w.h.) określono sumę hipoteki, jest wskazanie w tym postanowieniu, że obciążenie hipoteką przymusową następuje „do kwoty x”. Zawarta w uzasadnieniu wniosku argumentacja nie przekonuje o istotności i doniosłości przedstawionego przez skarżącego problemu prawnego. Ponadto, do kwestii tej na gruncie podobnego stanu faktycznego odniósł się już Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 czerwca 2019 r. (V CSK 145/18, OSNC -ZD 2020, nr 4, poz. 61) w którym uznał za wystarczające do przyjęcia, że w postanowieniu prokuratora określono wysokość sumy hipoteki, wskazanie w tym postanowieniu, że zabezpieczenie hipoteczne następuje do określonej kwoty, pomimo nieużycia w tym postanowieniu pojęcia „sumy hipoteki” (por. także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia

12 lutego 2014 r., IV CSK 275/13, nie publ., z dnia 11 lipca 2014 r., III CSK 257/13, nie publ.). Skonfrontowanie argumentacji skarżącego z uzasadnieniem zaskarżonego orzeczenia nie wskazuje, aby na gruncie niniejszej sprawy powstała potrzeba kolejnego odniesienia się przez Sąd Najwyższy do tej kwestii.

W ocenie skarżącego, potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych dotyczy art. 109 ust. 1 w zw. z art. 110 u.k.w.h.) odnośnie określenia obowiązkowych elementów dokumentu stanowiącego podstawę wpisu hipoteki przymusowej tj. wskazania przedmiotu hipoteki, rodzaju wierzytelności, wysokości hipoteki i określenia wierzyciela hipotecznego oraz kwestii tego, czy brak któregośkolwiek z tych elementów w dokumencie stanowiącym podstawę wpisu hipoteki przymusowej uniemożliwia dokonanie jej wpisu.

Skuteczne powołanie przesłanki przewidzianej w art. 389⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nakładało na skarżącego obowiązek wskazania nie tylko przepisów prawa, których wykładnia budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, lecz także szczegółowego opisanie, na czym polegają wątpliwości interpretacyjne, określenia, że mają poważny charakter lub przedstawienia orzeczeń sądów, w których dokonano różnej wykładni przepisów, a także powinność wykazania, że wykładnia jest niezbędna do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., I CSK 11/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.). Uzasadnienie tej przesłanki kasacyjnej zawiera przykłady orzeczeń sądów powszechnych wskazujące na zastosowanie różnego stopnia rygoryzmu odnośnie do wymagania oznaczenia wierzyciela hipotecznego w postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym będącym podstawą wpisu hipoteki przymusowej. W przywołanym już wyżej postanowieniu z dnia 5 czerwca 2019 r. (V CSK 145/18, OSNC-ZD 2020, nr 4, poz. 61) Sąd Najwyższy, rozważając zagadnienie dopuszczalności wpisu hipoteki przymusowej na podstawie postanowienia prokuratora, w którym ustanowiono zabezpieczenie na poczet grożących przyszłych kar grzywny oraz na poczet naprawienia szkód wyrządzonych przestępstwem, nie tylko uznał, że jest to możliwe na podstawie jednego tytułu, ale także wskazał, że zabezpieczenie prokuratora jest w istocie zabezpieczeniem w sprawie, a w konsekwencji,

w wypadku zabezpieczenia dokonywanego przez organ postępowania przygotowawczego wierzycielem hipotecznym jest Skarb Państwa, także w zakresie potencjalnych wierzytelności pokrzywdzonych osób trzecich. Na tle motywów zaskarżonego postanowienia, biorąc pod uwagę, że w realiach niniejszej sprawy zabezpieczenie majątkowe zostało ustanowione na poczet grożącego podejrzanemu środka karnego w postaci ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa skarbowego (art. 32 k.k.s.), skarżący nie wykazał, że na gruncie niniejszej sprawy ujawniły się dalsze wątpliwości interpretacyjne w tym zakresie.

Skarżący wskazał także, że skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ brak było podstaw do zaaprobowania wpisu hipoteki dokonanego na nieruchomości uczestnika, skoro postanowienie prokuratora stanowiące podstawę tego wpisu zawiera istotne braki uniemożliwiające dokonanie wpisu hipoteki przymusowej, z uwagi na wadliwe określenie wierzytelności, w tym wierzytelności hipotecznej z naruszeniem art. 109 ust. 1 u.k.w.h.. oraz niewskazanie osoby wierzyciela hipotecznego.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 nakładało na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia wskazanych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Oczywiście tego naruszenia polega na tym, że jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania poszerzonej analizy istotnych dla wyniku sprawy przepisów. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skarżący nie uczynił zadość tym wymaganiom. Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku, nie potwierdza tezy uczestnika o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia, z powodów już częściowo wskazanych powyżej, gdyż skarżący błędnie odniósł przesłankę oczywistej zasadności skargi do zagadnień i wątpliwości objętych także przyczynami kasacyjnymi określonymi w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

jw

[aw]